

СПОРТ

Панкратионах
йолча халкъашта
юкърча яхъа чаккхе
хъакхайкайир

16

ДАЪЙ ВАХАР

Лоаме хъалха йовзаш
ца хинна культуран
тлехъале кораяь

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ГІАЛГІАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№41 (12618)
Ардара
бутт,
26 ди, 2023 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
майтсела бетта 1-ча дийнахъа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хъарак»
яха орден
еннай

12+

ЮРТАРА ВАХАР

Юкъера Ачалкхе-
Пхъилекъонгий-Юрт
оала машинникъ тоабе
болабаьб

4

КХЕРАМЗЛЕ

Нах хатарех лорабала
Юмабу МЧСо

6

ЛОАМЕ

Аьрзерча гІалай
доазув тоадир

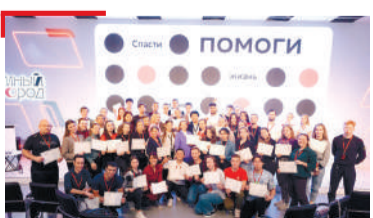
11

ДЕШАР

Даъй культуран
тлехъале йовзийт

12

БАЛХА ГОВЗАЛ

Вай мехкара лоамхо-
лор Москве Юмалуш
хилар

13

www.serdalo.ru [@gserdalo](https://vk.com/gserdalo) Дзен сердало

Мехка еза хъаьша

Россе культуран министра лакха мах бир,
вай къаман культуран тлехъален

2

Даьхен декхар дІалуш

Гибухерча-
Малхбузен
федеральни даькъ
тІарча ГІалгІайчен
викалий кхетаче
хилар салташца-
мехкахошца

3

Россе культуран министра лакха мах бир, вай къаман культуран тӀехъален

ГӀазданаькъан Ахьмад

ПалгӀайче ера Россе культуран министр Любимова Ольга. ПалгӀайчен кулгалхочунца Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлаца цъаьна из хилар, гӀишлошгъара даькъ тӀа дӀахьош долча балхашка хьожаш, цу юкье яр Магасе хьалге лерхӀаш йола Паччахьалкхен филармоне гӀишло. Цул тӀехьагӀа, из хилар ПалгӀайчен Малсаганакъан Тухана цӀерагӀча мохк тохкача музей, цига а дийцар керда, таханарча ханара музей хьалгъях.

Любимова Ольга кертте латт ПалгӀай паччахьалкхен бӀаь шу дузаш хилара цӀайга кийчо еча, из вайцига ена хиларах, дӀахо цу цӀайца ювзаена дӀахьоргӀолча меропрятгеех а дийцар цунца. «Тхо дукха хӀама кхоачашде

лаьрхӀа да, иштта Россе культуран министерствос новкъостал деш хилча хӀаьта а. Республице «Культура» яхача къаман проекта чуйоагӀаш, керда культурно-салоӀама моттигаш хьалге лерхӀ, ПалгӀайчен кхоллама коллективай, кхыча республикашка дӀа-юха лела таро хургӀолаш. Вай даьша йита, мах баь варгвоаца ганз я культуран тӀехъале, тха декхар да из лораяр. Цу гӀулака а накъаргья Магасе хьалге лерхӀаш йола керда мохк тохкаш йола музей. Россе министра а шийгара чӀоагӀа терко тӀайохийташ дола хӀамаш юкье доладир.

Тхоашта хетар оаха а аьлар», - белгалдир Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас. Россе культуран министр, ПалгӀайчен Паччахьалкхен мохк тохкача музейе яхача хана, цун кулгалхочо Саганакъан Мухьмада аьлар, хӀанзарча музейе тӀема сийлен

майдаш, къаьстта из бахьан долаш музей хьакхелла хилар дӀа а лоархӀаш, шоаш йолча тайпара йита, аьнна. Любимова Ольгас из, дика хеташ, тӀаййцар, тӀехьара тӀа аьлар,

царех цъа дакъа лаьрхӀаца операцен доакъашхошта хетаде деза, аьнна. Тхона ловра, музей санна йолча моттигий болхлой шоай мехках, цун исторех, тамашийнача археологех, арте-

фактах, хӀанз а кораеш латгача хӀамаех дувца таронаш совйолаш хилар», - аьлар дӀахо Любимова Ольгас Магасе, музей кердача гӀишлонга хьожаш.

«Дошо гӀала» яха халкъашта юкьера IX-гӀа кинофестиваль хургья вай мехка

Коазой Мадина

РФ культуран Министерствон новкъосталца, ардара бетта 25-ча денгара 29-ча денга кхаччалца, вайцига дӀахьоргья «Дошо гӀала» яха IX-гӀа халкъашта юкьера кинофестиваль. Из хьаллоац ПалгӀай Республикан паччахьалкхен, РФ кинематографистий Союзо. Из йоккха кхе-

таче дӀаяхьарца дувзаденна дешаш дийцар, мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас кулгал деш хиннача кхетаче. Цох дийцар «Сердало» газетага ПалгӀайчен Кулгалхочун зарбан болх лелабераша. 20 исбахьален, 30 документальни киноленташ гургда хьажархошта, кхелахошта.

ДӀадахача

бӀаьшерен

ПалгӀайчен гӀала хьисапе хьаьдаь дошо куц фестивала керттера совгӀат да. Ийс даькъе шоай балхаш гойтаргда Белоруссе, Бразиле, Великобритане, Германе, Чешски Республице, Инде, Испане, Казахстане, Китае, Кыргызстане, Таджикистане, Кьулбехьарча ХӀирийчен, Россе кино доакъараша. Вай республико гойтаргда кхо фильм. Уж да - Са-

ганакъан Муслима «ТӀехъале», Коазой Мадинай «Даха или даха!», Зортанаькъан Мадинай «ДагадоагӀаргдолаш». «Дошо гӀала» гуйран лоархӀамеча хана я. Цу тайпара йоккха кхетаче дӀаяхьаро «Культура» яха къаман проект кхоачашгье таро хулийт. Цунна хьакъоастаяь дукха моттиг я. Сона ловра, укх шера, ма хулла дукхагӀа республика хьаьшашта, бахархошта мотти-

герча доакъашхой а, иштта араьхарча цӀихезача режиссерий а балхаш бӀаргагор. Хоза кхетаче а дукха фильмаш а хургда цига. Падвугаш да хӀара шера, «Дошо гӀала» яхача фестивале дакъа лоацаш бараш дукхагӀа хулаш латтар. Из да «Дошо гӀала» дукхагӀа дӀайовзаш латтилга Россе меттел, доазол араьхьа а», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

ПалгӀайчен кулгалхоша лоархӀ, республика дегӀакхувлар - юртбоахама керттера декхар

Коазой Мадина

«Юртбоахам керттерчарех цаӀ ба, цудухьа цунга дӀадодар дукхагӀа хилийта деза. Из мохк кхачанца Ӏалашбеш дола дакъа да», - аьлар ПалгӀай Республикан кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас ше «Пажарий-Юрт» яхача ГУПе, «Хьоашаланаькъан» КФХе вахачул тӀехьагӀа.

Эггара хьалха мехка кулгалхочо хьаьттар предприетей кулгалхошка Кьоастой Мусайга, Хьоашаланаькъан Ӏамарханага, техникаца, дӀатохаш йолча молхашца, дӀадувча фунца, эшаш мел долчунца Ӏалашо мишта яьй. Цо хьалхадаьккхар шийца хиннача юртбоахама министра Гаьгенаькъан Мухьмада, цун гӀонча волча Келиганакъан Илеза, юртбоахаме къа-

хьегаш бараш хьаллаца беа, аьнна; хӀана аьлча цар тахан беш бар лоархӀаме болх ба.

Гаьгенаькъан Мухьмада яхачох, республиканна хӀара шера РФ юртбоахама министерствос новкъостал лоаттаду субсиди оалаш долча ахчанца, 500 млн сом луш. Из ахча юртбоахам дегӀабоалабара дӀадохийт, из бахьан долаш чуэцаш бола хьувкъам а дукхагӀа хул.

Беа хьаьший баха хилар «Пажарий-Юрт» ГУПа фу долча хьатта. Цига Кулгалхочо, дика а хеташ, белгалдир уж тайп-тайпара хилар: сибаза буц, чьовга (рапс), кен, мукх.

Укхаза дийцар дикагӀа лоархӀаш дола фу, из да, дӀадувш кӀезига мара ца эшаш, хӀаьта чуэцаш дуккха дебаш дола фу». ХӀанз укх сахьате, ГУПашка цу тайпара фу леладу.

Из хезача Келаматанаь-

къан Махьмуд-Ӏаьлас хьаьттар, цу тайпара фу дӀадера дӀадодар мел да, аьнна. Цунна жоп луш, Гаьгенаькъан Мухьмада аьлар, из хаттар дикка тахка дезаш да, бакьда цунга дӀадодар а кӀезига хургдац, аьнна, тӀатехар цо.

ДӀахо къамаьл хилар хьувкъамах лаьца.

«Оаха хӀанз кхоалагӀа шу да ка болча ялата лакха хьувкъам чуэца - 280 эзар тонн гаргга. Тхона лоархӀаме да, из массаза иштта хилийтар. Тахан тхо юртбоахам дегӀабоалабе хьож. Цу даькъ тӀа доахаш дола толлаш лакха а да, хӀана аьлча цунна даим терко лоаттаю. Сона хетаргахьа, тайп-тайпара ярмаркаш дӀахьош хила еза. Из бахархошта эшаш да керда, дикал лакха йола продукци эцара - баьцадаарашкара дулхага кхаччалца, - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас.

ДӀахо республикан кулгал-

хо вахар коартолаш лелаеча «Хьоашаланаькъан» КФХ. Укхаза 100 гектара тӀа дӀаювш я коартол. ДикагӀа дола фу да дӀадувш дар: «Рэд Скарлетт», «Колумб», «Аризона».

Цар дика хилар да, уж вайцига дика хьахулаш хилар, яхаш, дийцар боахама кулгалхочо Хьоашаланаькъан Ӏамархана.

«Карарча шера ялх тайпара коартол дӀайийнай, из хьаьхиннай, гектара тӀара 40 центнер йоалаш. Из йохкаш а тхоай моттигаш я тха республике, араьхьа а дӀахьу: Дагестане,

Ставропольски крае», - аьлар Хьоашаланаькъан Ӏамархана.

Шолжа кхален юртбоахамашка ше вахачул тӀехьагӀа, Келаматанаькъан Махьмуд-Ӏаьлас аьлар цӀаькха а, республикан юртбоахама министерствос, паччахьалкхено новкъостал дергда ахархошта массайолча оагӀорахьа.

Къаьстта белгалду, ПалгӀай Республикан кулгалхочо тӀадиллача декхарах; коартолаш, баьцадаараш дӀадийнад 2023 шера 1500 гектара тӀа, хьалха 900 гектар хиннача.

Веннача МЧС болхлочунна, Денала орден елар

Габгенакъбан Мартина

Россе МЧС Ногинска хатарех нах кІалхарбоахача центра болхлочунна Налганаъбан Мухмада Денала орден елар, яхаш, дувц «Сердало» газетага ГалгІай Республице Голла йолча МЧС зарбан болх лелабераша.

«Из деза Россе МЧСа совгІат Куренков Александра турпалхочун фусам-наынага Налганаъбан Маринайга дІаделар. Балха новкъосташа яхачох, Мухмада гойтад ший балха тІа денал а майрал а», - йоах хоамо. «ЦІаккха вайна бицлургбац вай турпалхой, шоай вахаре тІехъарча миноте а шоашта хьалхашка латта декхар дизаа кхоачашдеш уж байна хилар дагалаттаргда.

Мухмада, ший вахара кхераме бола болх из болга ховшхехъ а, нах кІалхарбоахаш новкъостал даъд. Цу тайпара нах юкьера дІабалар, нах кІалхарбоахачарна йоккха вас я», - аьлар Куренков Александра. Белгалду, хатар хинна из веннига, тов бетта 20-ча дийнахъа, Балашиха яхача шахъаре вІаштІара даъ ца чухаръчара нах кІалхарбоахаш.

СВО доакъашхошта, цар дезалашта дІайовзийт, пайда эца йиш йола бокъонаш

ГІазданаъбан Ахмад

Россе Донбасс лораеш дІахьош йолча лаьрхІаца операце дакъа лоацаш болча ГалгІайчен МагІалбика кхален, МагІалбика шахъара бІухой дезалашта кхетаче дІайихъар республикан Іаьдала болхлоша, депутатий корпуса викалаша, иштта «Даьхе лораераш» яхача ганза

моттигерча филиало, тІема комиссариата болхлоша.

«ДукхагІа дола хаттараш дувзадена дар СВО байнача бІухой цІерагІа урамех цІераш тахарца, коммунални хьалех йоагІаш йолча льготашца, субсиди вІаштІехъадаккхарах. Гулбеннарашта дІайовзийтар цар бокъонаш, царна уж хаттараш кхоачашдара новкъостал дерг-

дола саг а белгалваьккхар. Наха хьалхадаьккхар; хІанз укх сахъате, бахархоша шоаш, бокъонах доацаш, дІалаьца лаьтташ мукъадоахаш болх дІахьош ба, аьнна.

Уж шоана дІадекъа таро хургъа, царгара хъа а даьха, бокъонах хила дезача беса Іаьдалга уж дІачуденначул тІехъагІа. Гулбеннарашта хьалхадаьккхар, лаьттанна меттел, безам

барашта, 400 000 эзар сом ахча лургда, аьнна», - хоам бир «Сердало» газетага МагІалбика доал деча даькъ тІарча администраце зарбан болх лелабераша. Цига дакъа лоацаш хиннача лаьрхІаца тІема операце доакъашхоша баркал аьлар; мехка Іаьдало шоай дезала даим новкъостал лоаттадеш, кхьдолча хаттарий терко еш хиларах.

СВО доакъашхо волча баха хилар

Габгенакъбан Мартина

«Даьхе лораераш» яхача ганза моттигерча отделене викалаш баха хилар, лаьрхІаца операцен доакъашхо волча, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ганза зарбан болх лелабераша.

«Ганза филиала кулгал-хо Оздой Муслим, цу даькъ

тІара болх лерхІаш йолча Новрбенаъбан Фаринайца, Украине лаьрхІа йола операці дІахьош чов хиннача, залапхочунга Біарахой Іийсайга хъажа баха хилар. Дукхача дезала да, тІема чов хиларах бІаргашта хІама ца гуш висар, хІанз дарба деш ва. Хъаьшаша хаьттар, боккхача дезала эшар фуд, иштта унахочун хьал миш-

тад. Дукха ха йоацаш, каьхаташ вІаштІехъадоахаш новкъостал а даьдар цу бІухочунна», - дувц хоамо. Белгалду, карарча шера РФ паччахьалкхен соцамах хьакхеллача ганза филиала даим нахаца болх дІахьош хилар. Из тІаберзабаь ба СВО доакъашхошта доагІаца беса новкъостал дара.

ГІибухерча-Малхбузен федеральни даькъ тІарча ГалгІайчен викалий кхетаче хилар салташца-мехкахошца

ГІазданаъбан Ахмад

ГІибухерча-Малхбузен федеральни даькъ тІарча ГалгІайчен викалаша кхетаче дІайихъар вай мехкарча эскаре амал деча салташца, уж карарча хана Санкт-Петербурга тІема даькъ тІа эскаре амал деш ба.

«Горелово оалача юртарча тІема даькъа кулгалхоша уж цига бахар дика хеташ тІаййтар. Хъаьший хозача гІулакхашца безбир, цига къамаьл деш дукха хаттараш а айдир вай

мехкахоша, эскаре амал дара хъакъехъа. Массахана бувзам лелабарах дийцар. Даькъ тІарча кулгалхоша бокъо елар викалашта вай салташца къамаьл де», - аьлар «Сердало» газетага ГалгІайчен араьхарча бувзама, къаман политикан, зарбан, хоамий министерстве. ГалгІайчен викалаша вай кагирхошца дукха къамаьл дир, юхера а шоаш дІаболхаш, эскаре дика гІулакх даь а баьнна, уж цІенах кхетар ловш шоаш хиларах а аьлар.

МагІалбика кхален деррига кашамаш тоадаь даьннад

Алоев Муса

«Сафмар» яхача дикача гІулакхий Гуцаранакъан Михаила ганзо дІахохьош я, республикан кашамаш тоадара йола проект. Къаьнарча МагІалбикера, гаьнарча Вежарий-Юртара бусалба, кераста наьха кашамаш эргадаьхад.

Къаьнарча МагІалбика кашамашка дукхача тайпай нах боажк дІабехка. ХІанз из моттиг йовзаргІоацача яьннай. «Сафмар» яхача дикача гІулакхий ганзо укхача дукха болх баьб. Кхо гектар совгІа долча лаьтта лостам баьб: керда карт хьальяьй, коанаІараш егІай, наькъа такилгаш даьхкад, саг дІаволлаш ламазаш де моттиг яьй. Укхача балхаш деш, бахархошца дагабаьннаб, хьаухача наха яхар дІалаьрхІад. Цул совгІа, дІакІалвала, Іоха йиш йола керда кхоаленаш хьальяьй. ХІара тоадеш долча бусалба, кераста наьха кашамашка эшаш дола хьалаш Іалашдаьд, цига массаза лостам лоаттабергболаш. Моттигерча бахархоша баркал оал цу ювцача ганза.

Юкъера Ачалкхе-Пхьилекъонгий-Юрт оала машинникъ тоабе болабаьб

Коазой Мадина

Республикан наькъаш тоадераш дІаболабннаб МагІалбика кхален Юкъера Ачалкхе, Наьсарен кхален Пхьилекъонгий-Юрт вІаший ювзаш бола машинникъ тоабе. Цунах

хоам бир «Сердало» газетага из болх беча министерствос.

Балхаш дІахьош да, «ГІалгІай Республикан машиннакъаш деІадооладар» яха программа кхоачашьеш. ХІанз

укх сахьате, тІера къаьнара никъ хьал а боаккхаш, асфальт Іубилла кІийле кийчъеш ба болхлой, из 10,55 км біаьха ба. «ДІахо никъ нийсбеш бола тІера наькъа оаса Іубилла беа, наькъа йистош чІоагІе еза, наькъаш хотталуш йола моттигаш

шаръе еза.

Иштта наькъ тІа массаза санна басарца кІай оаса бохийтаргба. Наькъах бе-бе хоамаш деш 40 гІарма оттаергья. Из никъ 2024 шера дІахо а тоабеш хургба», - аьлар наькъаш тоадерий боахаме.

Магасе сердал луш дола бІоагІий малагІча хьале да хьожаш ба

БІарахой Муслим

«Магас-Шахъара электросеташ» яхача МКУ болхлоша, сердалон бІоагІий миштад хьожаш, Іан заманга кийчлуш, болх дІахьу. Из лоархІаме да, хІана аьлчашийлача ханага, кхерамзлен Іалашо еш, кийчо е еза, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Магас мэре зарбан болх лелабераша.

«Аьшкасаьргаш тІера къайла да, араара шелал царна Іаткъаш хургІоацаш, хІана аьлча лоа а догІаш а делхаш хилча, вІаший хьекхалуш хуле, лотадала а тарлууж», - йоах хоамо. Цу тайпара болх дІахьош хилча, гучадоал бІоагІаш ийтгІа хилара, телха хилара бахъанаш, тІаккха шоай ханнахьа уж тоаде а таро хул. Из бахъан долаш, лампаш дІаяйна е еха моттиг нийслургьяц Іан замалахьа», - аьлар электросетей болхлоша.

Гурахьа дІадув ялат дІаде болабннаб

Коазой Мадина

Республикан юртбоахамашка гурахьа дІадувш дола ялат дІаде болабннаб.

«Дружба» яхача ГУПе дІаде лаьрхІад 180 гектар дикагІа дола кІа, 250 гектар кем, 80 гектар хьажІаш. Ахархой лаьрхІа ба дика а сиха а шоай болх чакхбаккха. Цъхан кІира из болх йистебаккха хьожаргба уж.

Йоккхача-Ачалкхе 420 дешархочоа лаьрхIа ишкол хьалъеш латт

ГIазданаькъан Ахьмад

ГIалгIайчен МагIалбика кхален Йоккхача-Ачалкхе «Дешар» яхача къаман проекта чуйоагIаш 420 моттига лаьрхIа керда ишкол хьалъеш латт. Бахархой сатувсаьш ба из хьалъеш

яларга.

«Цу гIишлонга дIадодар 366,9 млн сом да. Из, таханарча денга кхоачаш, 30 процент кийча я. Каьхаташца дувзадена гIулакхаш кхоачашде таро йоацаш цьаха йоаяьй, бакьда хIанз из болх

сихбена дIахьош ба. Массе оагIорахьа цьхана хьабеш ба цига-ра болх. Хетаргахьа, шоашта йиллача хана, уж болхлой йистебала тарлуш ба», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен гIишлошьяра министра гIончас Иленаькъан Мусас.

Йоккхача-Ачалкхе керда ишкол ца хилча яргIоацаш яр. Укхаза таханарча дийнахьа болх беш йола ишколаш гетгара чIоагIа хьалйиза яр. Из дош къоастадергда керда ишкол хьалъеш яьлча, бераш а, шин даькъа декьаденна, ишколе аха дезаш хургдац.

Эбарга-Юрта 540 дешархочоа лаьрхIа ишкол хьалъеш латт

ГIазданаькъан Ахьмад

Керда ишкол хьалъеш латт, ГIалгIайчен Шолжа кхален Эбарга-Юрта. Юкьарча дешара гIишло лаьрхIа я 540 моттига, из «Дешар» яхача къа-

ман проекта чуйоагIаш я.

«Цу гIишлон даькъ тIа, чура балхаш деш латт, гонахьара доазув чудерзадеш дола балхаш а да дIахьош, асфальт Iобуллаш, спортивни май-

даш хьаеш я. Ишкол хьалъеш яр я «Евростройсервис-2010» ООО», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIайчен паччахьалкхене. ХьалхагIа кепайоазоно хоам баьбар, ер шу чакхдалале 11 ишкол хьалъергья, аьнна, цига

6,4 эзар саг дешаш хургва.

Ювца ишколаш йистеяларца таро хургья 988 сага балха моттигаш Iалашье. ДIахо йиь ишкол хьалъе лерхI, уж хьалъеш яргья хьатIадоагIаца шера.

Наьсаре кхоъ юкьара моттиг тоаеш латт

БIарахой Муслим

Наьсарен-Шахьаре йистедала доахк кхьаь юкьарча моттиге, уж тоаеш, деш дола балхаш, яхаш, дийцар «Сердало» газетага доал деча даькъ тIарча зарбан болх

лелабераша.

«Шахьара дика хьалаш хьакхоллар» яхача программо, «Фусамаш, шахьара хьалаш» яхача къаман проекто таро хулийт хIара шера кIезигагIа яле шахьара 4

юкьара моттиг тоае. Наьсаре цу тайпара 27 моттиг тоаяьй, карарча шера кхы а йиь тIакхетаргья», - аьлар хоамо. Администраце болхлоша яхачох, тIехьара балхаш йистедаохаш да тоаеш мел латтача моттигашка: Эсамарзанаь-

къан урамагIа йолча Наьсар оалача хин дIоахалца йолча сквере, Весенни урамагIа Наьсара хин йистерча сквере, Аьлтий-Юртарча Iарчакханаькъан урам тIа, Овшанаькъан Р.С. цIерагIаца урам тIарча сквере.

Наьсарен яхархочо 404 эзар сом доадир, пайда бе йоларах

ГIазданаькъан Ахьмад

Наьсарен къонача яхархочо лаьрхIар пайда бе, из бахьан долаш доккхача ахчак, 404 эзар сомах, яьлар йоI. Цига юкьеера цо леладер къоабалдеш йоаца цун нана.

«Россе ОМВД даькъ тIа хоам-лоткъам дIачубелар 45 шу даьннача цун нанас, цо яхачох цьханне доалахьарча фирманна инвестици е дагахьа, цун керттерча кулгалхочунца ший 19 шу даьннача йоIа договор оттадаь хиннад, яхаш, язду цо. Фирман кулгалхочо аларах, цун йоIа, 2023 шера наджгоанцхой бетта 18-ча дийнахьа денз маьтсела бетта 18-ча денга кхаччалца, 404 эзар сом дIачуденнад, цу фирман балха юкьедахьа лаьрхIа, цунах 120 эзар сом пайда хьахиларга сатувсаьш.

Баь барт боха а беш, таханалца къонача инвестора ахча юхаденнадац», - аьлар «Сердало» газетага ГIалгIай Республике гIолла йолча Россе МВД зарбан болх лелабераша. Бокьонаш лораяраша лоархI, фирман викалаша Россе Уголовни Кодекса 159 статья дола зулам даьд, аьнна. Лоацца аьлча, Наьсарера инвестор «жуккаргаша» Iехаяьй, цо пайда бе лаьрхIа Iодилла ахча пайда бахьаш хиннадац.

Илдарха-ГIалий тIа, хин турбаш тоаеш латт

Гаьгенаькъан Марина

ГIалгIайчен Илдарха-ГIалий тIа, хин турбаш ийккха хиларах, хий хьаухаш лаьтта моттиг тоайир.

«Шахьаре тоадара балхаш шин даькъ тIа дIадиьхад: Тиймарзанаькъан, Осканаькъан урамаш тIа. Цига нийсденна кхоачамбоацараш дIадахарах, хий а хьадоладеннад», - йоах хоамо. Белгалду, хьалхагIа «Сердало» газето яздаь ма хиллара, хий а сердал а моттигера хин турбаш лелхар бахьан долаш дIайоаяь хинна хиларах.

Илдарха-Галий тIа цIи яларах, саг леш моттиг нийсьелар

Коазой Мадина

Илдарха-Галий тIа, Оска-накъан урамагIа долча цIагIа цIи яларах, цхьа саг велар. Цунах «Сердало» газетага дийцар ГалгIайче гIолла йолча Россе МЧС ГУ.

ЦIи йоаераша белгалдир, сихонца шоаш хьакхьача хана, 2 кв метр лоацаш цIи дIаяржа хилар. МалагIча ба-хьаных цIи ялар нийсденнад ховш дац. ЦIеношка йIовхал хьаяла еза ха хьэаттача, шер-гара шу массаза дала цу тай-пара хатараш нийслуш да. Цудухьа «Сердало» газета а тIахьех нах; газаца, токаца дукхагIа лоралуш хилара.

Нах хатарех лорабала Юмабу МЧСо

Коазой Мадина

ГалгIайчен МЧС болхлоша паччахьалкхен бе-беча моттигашка хьехамаш ду, нагахьа санна чоалхане хьал этта хуле, фу де деза хьалхадоаккхаш. Укх деношка цу тайпара вIашагIкхетар хилар цар, Россе къаман банка ГалгIай отделене болхлошца, яхаш, дийцар ГалгIай Республике

гIолла йолча Россе МЧС ГУ зарбан болх лелабераша. XIара сага, ишкола парта тIа varIa волавелча денз, хьалхадаьккха дика ховш да, нагахьа санна чоалхане хьал этта моттиг хилча, корзагIваьнна хьовза йиш йоацилга: цунца хьайна а юхерчунна а новкъостал ду Iа.

Ховш-м дар из массанена, бакъда из иштта хьадеш бараш

кIезига ба. ХьалхагIа НВП (юх-хьанцара тIема кийчо), хIанз - ОБЖ (вахара кхерамзлен лард) оалача гилмаша дешархой Юмабора, кхьгча хIамашта нийса, тайп-тайпарча халача хьалашка висар мишгта кIалхарваккха веза. Цудухьа, чоалхане хьал этта моттиг нийсьелча, де дезар фуд хара йола лард дIаеллай ала йиш йолаш яр. Бакъда из мот-

тиг тIакхьача иштта хилац из. Доккха хилча вай юха а тIадолх, уж бокъонаш кердаяха, цига вайна новкъостал ду вай сий долча лорбоша. «Цар гойтар я чоалхане хьал эттача накъай-оолаш йола техника, хьалхара лорий новкъостал мишгта хила деза, цига белгалду, сиха, нийса даьча новкъостало сага вахар лорадеш хилар», - аьлар республикан МЧСе.

МЧСа наха юкье, цIи ялара кхерам бий хьожаш, болх дIахьу

Коазой Мадина

МЧС, газ чуеккача болхлоша, ПДН, Шолжа-Шахьара администрацен нах лорабара гIулакхе латтачар, чоалханерча хьала отдела болхлошца цхьана; цIи ялара кхерам бий хьожаш; болх дIабихьар. Цунах дийцар «Сердало» газетага ГалгIай Республике гIолла йолча Россе МЧС ГУ.

Пулакх довзачар яхачох, къаьстта шоай доалахьа цIенош дарашта цIи ялара кхерам дукхагIа тIалатт. ДукхагIча даькье из дувзадена да цIерах лоралуш ца-хиларца. Эггара чIоагIа лоравала веза ха я ара шелал эттар, газ цхьан боарамах хьаяйташ хилац цу хана. Цудухьа бахархоша къаьстта терко тIаяхийта еза, газаца дувзаденачоа. «Цу тайпара болх дIахьош, говзанчаша бахархошта дийцар, мишгта лоралуш хила веза угара газ хьаухаргIоацаш, наха цо зе дергдоацаш. Из доацаш а, цу наха, йIовхал лоаттае еза ха хьэаттача цIи яргIоацаш, хьалхара де дезар белгалдеш дола дагалоаттама каьхаташ делар», - аьлар чоалханерча хьалий боахаме.

Суда пирстопаша Iаьдала болхлошца Юмабалара болх дIабихьар

Гьаьгенакъан Мартина

ГалгIай республике гIолла йолча Магасерча суда пирстопий федеральни гIулакха моттигерча урхаллено, бокъонаш лораерий викалашца цхьана, болх бе Юмалуш

ха яьккхар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага из болх вIашагIбеллараша.

«Суда пирстопий моттигерча урхаллен даькь тIа из болх дIабихьара бахьан дар, чоалханера хьал эттача бокъо-

наш лораераша болх мишгта вIашагIбеллаб хьажар. АргIан йоацача кхетаче даькьа лоацаш хилар Наьсарен-Шахьаре гIолла йола Россе ОМВД МЧС болхлой, ГалгIай Республикан цаI йола ха дара диспетчерски, иштта кхьгча мот-

тигашкара викалаш. Цу тайпара цхьана Юмабаларо таро хулийт, цIаьхха чоалхане хьал этта моттиг хилча, паччахьалкхен кхьгча гIулакхаш тIарча нахаца цхьана бе беза болх дика вIашагIболла», - аьлар хоамо.

Унахціенон министр хъежар, Наьсарен кхален дарбанчен кердача отделене балхага

Коазой Мадина

ПалгІайчен унахціенон министр Антошканаькъан Зарема хъежар, Наьсарен кхален дарбанче хъайийллача, ше дукхача шерашка кулгал даьча моттигерча кердача отделене балхага.

ХІанз цига 10 сага лаьрхІа керда эндокринологе отделене хъайийлла, министр ше яха хилар, цигара балха хьал довза дагахьа. Кердача отделене таронаш я, таханарча дено дІадеххача беса, унахо лорашка чакхваккха, лазар гучадак-

кха, эндокринологе даькъ тІа эшаш дола дарба де. Массанахьа хъежа чакхъяьнначул тІехьагІа, министра белгалдир, керда хъайийллача отделене эшаш дола дарба де таро йолга, унахошта новкъостал дара мел эшаш бола гІирс укхазе болга.

«Эндокринолога чудагІа лазараш чоагІа терко лоатгае езаш да. Укхазе унахошта мел эшар долаш да, из царга дІахочаш а хургда, массе оагІорахьа лазар малагІа да хъожаш чакхбахара а иштта царна эшаш дола дарба дара а», - аьлар Антошканаькъан Заремас.

Лазара корта тохка лорий керда моттиг хургья вайцига

ГІазданаькъан Ахьмад

ХІанзарча ханара амбулаторни-диагностически центр лаьрхІа я 500 саг денна-бус, фу лазар да хъожаш, чакхваккхара; из хьатІадоагІа шера ПалгІайче хургья. Из хьальяра дола дош дийцар ПалгІайчен кулгалхочо Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Из инвестице проект я, цунна чубоагІа беррига дезал чакхбахара бола лорий болх: компьютерни томографи, рентген, УЗИ, эндоскопи, иштта кхы дукхадар а.

Амбулаторе тІазаргба кхьдолча лазарех а, цунна чудагІаш хургда дукхача лазарашта дарба дар. «Вай республикан бахархошта из доккха совгІат да. Дукхабараш республикал арахьа дІааха безаш хул, тахан дика хьахочаш боаьча лорашка чакхбалара, уж дІаух кхьйолча йоккхача лорий моттигашка.

Цар наькъа а дукха аьча доаде дезаш хул, цул совгІа, дІахьача даарех а дІадода, Іеш болча фусамех а аьча дала дезаш хул, из чоагІа Іаткъаш да могаш боаьча наха. Нахага яц цу тайпара таронаш. Инвестораша лерхІ Москвера дикагІа бола лораш, кхьча моттигашка говзанчаш вайцига болх бе хъежа. Са баркал ала безам ба, из дика гІулакх хьаллацарах, Гуцаранаькъан Микаила. Из цхьа гІишло хинна Іац вай республике хьалье лаьрхІар, наха пайдане хургйолаш. Оаха тхоай оагІорахьа новкъостал дергда из моттиг хьальяра», - аьлар Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

Унахціено лораерий училищен 30 шу дизад

Гарчакханаькъан Сали

Тахан мо дагадоагІа Наьсарера медицински училище хъайийлла. Цу хана со «Наьсарен оаз» яхача газете балхавар. Ха сиха йода, из моттиг вай къаман вахаре хинна дукха ха яле а, селхан мо мара хетац сона се цига ваха хинна. ХІанз ткъаь итт шу даьннад, цу хана денз.

Из хьаеллалехь дуккха хьалха денз, цун гІулакха оарцагІваьнна лийлар Краснодарера лорий институт якккха хинна хирург Албохчанаькъан Шимоахий Руслан. Лоалахарча республикашка ваха, цигарча медицински училищенн болх байза, поалхам Юмаяь, царгара дешархошта эшаргдола книжкай гІо дийха, йийллар из дешара моттиг цун хургволча хьалхарча директора Шимоахий Руслана. Из вай мехка дика вовзаш ва, медицински Илмай доктор, профессор, Наьсарерча ЦРБ керттера лор, Халкъа Гуллама депутат, берий унахціено меттаоттаеача керттерча моттига кулгалхо хинна хиларах тарра.

1993 шера училище хьаеллача дийнахьа, дукха нах гулбеннабар цун коа. Царна юкье бар министраш, дин викалаш, юкьарча вахаре даькъа лоаца нах, кагирхой. Училище хьаелла бокьо елар цу хана хин-

нача ПалгІайчен президента Овшанаькъан Руслана. Цо дІаделар Біарахой М. эггара хьалхара студенчески билет а. Сона ховчох, цу йоІа из училище тІехдика дешарца чакхьяккхай.

Салалар а хІама Юмадар а вІаший тардора цигарча мехкараша а кагийча наха а. Училище хъайийлла цхьа бутт баьлча, укхазе хилар «Гуйранара бал». Цига медийжарашта цар хурболча балхах дувца баьккабар лораш Ужахьанаькъан Къамбулати Мархенаькъан Хьусе-ни. Цул тІехьагІа, хІара групе чай молаш, безаме къамаьл деш, доккха ловзар а оттдаь, поэта Хамхой Вахас ший байташ а эшаш, чакхдаьлар из хоза вІашагІкхетар.

1995 шера денз, училищес лелаю майора, шоллагІа рангах хиннача тІема лора Тутайнаькъан Аьсета ци. Хьалха цун хинна ци а хувцаеннай, хІанз цох оал ГБПОУ «Тутайнаькъан Идриса Аьсета цІерагІа ИМК».

Тахан училище кийчбу республикан чоагІа эшаш бола медийжарий, фельдшераш, акушераш, стоматологаш, лабораторешка тохамаш дераш, фармацевташ.

Іалам лорадераш даькъа лоацаш хилар «Донора марафоне»

БІарахой Муслим

ПалгІай Республикан Іалама министрствон болхлоша даькъа лаьцар «ЦІий дІалурий марафоне», яхаш, дийцар «Сердало» газетега цигарча зарбан болх лелабераша.

«Цу гІулакха юкье Іалама министрствон болхлой хьалхара даькъа лоацаш бац. Царна юкье бар массаза цІий дІалураш, иштта хьалхара лураш. ПалгІайчен доазон тІа цІий тоьаш цахиларга хъежача, «ЦІий дІачудалара марафон» дІахьох хилар лоархІаьме да, цо тІахьех из гІулакх дегІадоаладара, иштта бахархой терко тІайохийт цІий дІачудалар лоархІаьме хилара», - аьлар хоамо.

Белгалдаккха деза, вай дІалуш долча цІе хІара тІадам сага вахар кІалхардаккхара наькъабоалаш хилар.

Футбол мега ловзар да

«Ангушта» 30 шу дизад

Гарчакханаькъан Сали

Дерригача дунен тIа санна, малача наха дукхагIа деза-ча ловзарех да вай республике футболах ловзар. Цудухьа цIихеза командаш ловзача хана, из еррига аре хьалйиз-зе нах хул, цо гулбу эзараш шийца дог дIаувш а сакьердалуш а бола тайп-тайпарча ханашка кхаьча кагирхой, кьоаной, кхыметтел бераш. Футболацара берий безам дIаболалу зIамига долаш. ХIара урам тIа хIана яц аьнна, ше-ший команда хулар цох ловзаш, 60-ча шерашка Наьсаре а цунна чуйоагIача юрташка а. Керте латташ цьхаккха хьехамча а воккхагIвола саг а воацаш, кхувш боагIараша шоаш хьайора уж. Футбол санна наха юкье барт беш хIама лаха хала да, вай дахача лаьтта. Цьхан урам тIара бераш вокх урам тIа ухар, царца бургацах ловзар духьа. Цьхан юр-тара бераш вокх юртарча шоай нийсархошца кьовсадала ухаш а нийслора, лаьрхIа цу гIулакха, кот мала воал хьажа. ДагадоагIа, ишколе деша дагIаш, Наьсарера даьле Сурхо тIа, Iаьлий-Юрта, Консервни заводе дахача берашца тхоаш ловза иха.

Нохч-ГIалгIай Республика йолча хана, укх мехка мел ваха саг дог лазаш вар «Терек» яхача командах, цун хIара котало доккха цIай санна тIазцар, цох дувцар газетий оагIонаш тIа, телевидене гIолла, радиопередачашка. Бакьда, республика ехача, ГIалгIайче цьхаккха тайпара йоккхача футболах ловза тоаба йоацаш йисар. Цу хана республиканна доал деш хинна Овшанаькъан Руслан а вице-президент Агапов Борис а – шаккхе цу ловзарца чам болаш, мукъача хана шоаш ловзаш бар. Республика хьаь дукха ха ялале, цох дола амар тIехьагIо арадаьннадале а, бакьда «Ан-

гушт» яха кьаман футболни клуб вIашагIеллар 1993 шу чакхдоалаш. Эггара чIоагIагIа цу гIулакха оарцагIбаьнна лийннача нахах вар Малсаганаькъан Дауд, Мержой Султан, КIуренаькъан Тимур, кхыбараш. Цьхаккха кIийле йоацача, яьссача моттиге хьае езаш яр команда. Юрташка а тайп-тайпарча кьахьегам цьханкхетарашка а бургацах ловзар дезаденнача наьха тоабаш мара хIама дацар гIалгIай лаьтта. Из кхоачам болаш дацар кьаман футболни клуб хьае. Цу тайпара хало нийсьелча, цу гIулакха оарцагIбаьнна лелача наха лаьрхIар эггара хьалха КIуренаькъан Эриксана Тимураца дагабовла. Из цу хана республике дика вовзаш вар «Терек» яхача командаца лайза ах защитник а, цул тIехьагIа

Шолжа-ГIалий тIарча «Эрзу» яхача командан хинна тренер а санна. Цун новкьосталца, вIашагIтехар «Ангушта» юкьера дукхагIа бола кагий нах. Дагалатта уйла кхоачашгьар духьа, цига хьийхар командан капитан хинна дIаэтта наIараш лораш вола Iалбакханаькъан Беслан. Ховш ма хиллара, цьхоалагIа таьрахьа хьарак латташ хул цу тайпарча доакъашхой барзкъа. Дукха ха ялале, лехар дикагIвола нападаюши санна ше дIавовзийта Мархенаькъан Ийса, дIахо – МусаевгIар Р., ИбриевгIар Р., Фоменко О. Уж берригаш а хьалха «Эрзу» яхача, Тимура кулгал даьча тоабанцара бар. Бургацах ловзар дика довзаш, цьхьацIайолча клубашка из шаьрдаь, цIераш дIахазийта бар Суворов А., БайтиевгIар И., ГурижевгIар

Я., Маляренко В., Казберов Я. Кьилбаседа Кавказе а Ставропольски крае а ловзаш хиннабар уж, хьалхарча заман чухь. Команда юкьебаьхкар гIалгIай кагий нах Дзейтанаькъан А., Лаьнанаькъан М., Зангенаькъан Т, кхыбараш. Геттара тIехдаьнна хьалаш цар хиннадеце а, амма кьонача республикан вахарга диллача, футболисташ во бахацар. Цкъа-дале, Наьсаре гостиница яр лаьрхIа царна дIаенна, хIаране алапи 350-400 эзар сом дар. Цун хьалхара тренер а хинна дIаэттар Эриксана Тимур. Из малав, мичара ва дувца ца дезаш, массанена вовзш а кьоабалвеш а вар. Российски футбола доазонашка кхоалагIача лиганна чуйоагIаш яр юхьанца «Ангушт». Цу хана футболисташа а цар хьехамчас а шоашта хьалхашка оттадаьча

кертгерча декхарех дар, дукха ца говш, шоллагIа лиге хьалчубовлар. Цу гIулакха цьхьа-ши шу ха мара езанзар, вай мехкарча футболисташта. Каста уж ловза баьлар Махачкалерча «Анжи», Вологдерча «Динамоца», Санкт-Петербургерча «Динамоца», Кисловодскерча «Олимпиаца», Таганрогерча «Торпедаца», Ростоверча СКАца, Липецкерча «Металлургаца», Пятигорскерча «Энергеца». Во доацаш толамаш а доахар моттигерча футболисташа. Со цу хана «Наьсарен оаз» яхача газете кьахьегаш вар. ХIара аргIанара ловзар чакх мел доалача хана, газета оагIонаш тIа арадоалар цох дола йоазув. Каст-каста кепаеттар яхьан таблицанна, наьсархошта «Ангушт» ший лиге малагIа моттиге я ховргдолаш. Команда начальник хиннача Мержой Султанagara, тренер хиннача КIуренаькъан Тимурагара ийца йоккха ший интервью араяьлар 1995, 1996-ча шерашка. Цул совгIа, язйора белгаларча футболистех йола очеркаш. ДагадоагIа айса цу тайпара очерк, шийца сурт а долаш, Мархенаькъан Исайх язьяь. Цу шера (1995) шоашта духьала ловзарий наIарашка 22 бургац чутехаяр цо. Из боккха толам бар. Россе кубок яккхара долча ловзарашка «Ангушт» лайзаяр Москверча «Спартакца». Цунна 66 минота вай наIарашка цьхьа бургац чутуха мегадацар. Цу масало хьагойт вай кьаман футболисташ лакха говзал йолаш хиннилга.

Цу хана (1996) тренерца Эриксана Тимураца кьамаьлдеш, аз хьаттар:

-Хьога ладийгIача, кхетаде хала дац, укх шера лакхача доазонашка кхача шо лаьрхIа доацилгам. ХIаьта а цьхьа уйла, сатулсам боацаш хург мичад шо.

Са хаттара жоп луш Тимура аьлар:

- Шу дIадолалуш оаха тхоашта хьалхашка ши декхар оттадаьд. ЗIамагIдар – шоллагIа

Дикача талгӱен тӱа

Юртарча культуран цӱагӱа кхетаче хилар йоазанхочунца, хьехархочунца

Газданаькъан Ахьмад

Россе дӱахохьош да хьехархочун, хьехамчан шу. Из болх хержа, шоай хьинар тӱехьа тӱайоагӱа тӱехье нийса хьалкхейра, докхийча вахара наькъаш тӱа яккхара, гонахьардар дезаш хилийтара дӱалуш бола нах; шоашта терко тӱаозаш ба дӱахо а. Царех цаӱ я Долакха-Юртарча культуран цӱагӱа езьеш хинна йоазанхо, хьехархо Хамхой Жимсари.

«Ший дего хержача балха мутӱахьа йолаш, хьайоагӱа хьехархочунна, йоазанхочунна Хамхой Мурата Жимсарена баркал ала баьхка хилар Долакха-Юртарча культуран цӱагӱа цун кхоллам безараш, балха новкьостий-хьехархой, юртой. «Лувкхера хинна лувса йоазон оаз!» яхача кхетаче, Россе йоазанхой Союза доакъашхочунца Хамхой Жимсарена цьхана хиннараша дийцар цун кхолламах, хьехархочун балхах лаьда», - аьлар «Сердало» газетага из кхетаче вӱашагӱеллараша. Из хетаяь яр; хьехархочун, хьехамчан шу хилара.

Укхазра гулбеннараш дукхагӱа даькъе дийцар хьехархочун лоархӱамах. Цунна хетадаь дар ГБОУ «Долакха-Юртарча юьбарча дешара ишкола» хьехархой Итазанаькъан Дале, Манкенаькъан Марема, Шибиланаькъан Фаризай, кхьчар кьамаьл.

Кхоллама сайре дӱахьош, Хамхой Жимсаре поэтически балхаш дийцар, «Лаьгӱ ца лу лазар», «Массазара малх», «Лоаман мух». Хӱара дош боккхача теркамца тӱаэцар ладувгӱараша; байташ «Гӱалгӱай мотт», «Безам», «Даьхе», «Гуйре», «Адика хийла, гуйре», «Дошо гӱаьнаш» ешача хана.

Наьха безам тӱаозаш дола Хамхой Жимсаре байтий мугӱараш поэзи езарашта дицлургдоацаш, дег чу дувшаш да, уж дукхача, тӱехьарча хана кепе етташ арадоахача книжкаш тӱа да, автор дӱахо а ший кхоллама болх беш я.

Кхетаче дӱахьош хиннача Долакха-Юртарча культуран цӱен исбахьален кулгалхочо Манкенаькъан Зинас гулбеннарашта йовзийтар поэтессай автобиографи, хоадам боллаш теркам тӱабахийтар цо хьехархочун, хьехамчан кхоллама наькъа.

Маменаькъан Микаила илеш аьнначул тӱехьагӱа, кьамаьл дир кьонача поэта Сапарӱаланаькъан Микаила. Цо поэтессанна хетаяь байт ийишар «Муттхьала денош лув» яхаш яр из, иштта баркал аьлар цо Хамхой Жимсарешийна даьча хьехамех, из баьхан долаш начӱал дола поэт ший кхоллама наькъ тӱа хьал-

хара гӱа боккхаш ва.

Сапарӱаланаькъан Микаила хьалхара книжка редактора, Россе йоазанхой Союза доакъашхочун, поэтессай, хьехархочун Хамхой Жимсаре дешхьалхенгара дӱадолалу. Цо делар сона поэзе, кхоллама дунен тӱара ираза билет, яхаш, дег чура гӱадвахарца дувц «Ткъаь 33 кхойтта» яхача книжан автора.

Поэтесса, прозаик, драматург Хамхой Жимсари яьй 1966 шера, тушола бетта 27-ча дийнахьа Наьсарен кхален Пхьилекьонгий-Юрта. 1983 шера шоай юртарча №2 йола ишкола а яккхача, хьехархочун училище деша отт из. 1989 шера Нохч-Гӱалгӱай паччахьалкхен университета филологе факультет а йоаккх цо. 1995 шера денз Пхьилекьонгий-Юртарча №1 йолча ишколе эрсий, гӱалгӱай метташ, литература хьехаш яр.

Мурата Жимсари телевидене, радио Гӱола цькьа кьамаьл даь Иийнаьц 90 шерашка Шолжа-Гӱалий тӱа, Буро тӱа. Цун гӱалгӱай меттала йолча байташта тайп-тайпарча сборникаш тӱа кепе техай, царех да «Баьца тхир» (1989), «Хьамсара ашараш» (1990), «Лаьтан оаз» (1991), «Ираза хила, Гӱалгӱайче» (2012), иштта кхь дӱахо. Из даькьа лоацаш хиннай дуккхача кхоллама яхьашка. Хӱара шера дӱахьош йолча «Дошо кьоолам» яхача яхьа лауреат я из. Тахан Мурата Жимсари дика даькьа лоацаш я Гӱалгӱайчен кхоллама наха юкье, иштта болх беш я Наьсарен №2 йолча юьбарча дешара ишколе.

Кхетаче йистейоалаш, Хамхой Жимсаре баркал аьлар гулбеннарашта, шийх дош аьннарашта, вӱашагӱкхетар кийчдеш кьахьийгарашта, Долакха-Юртарча культуран цӱен берригача болхлошта, цун кулгалхочунна Даврбиканаькъан Хьанифайна. Кхетаче йистеьлар хозача мугӱарашта, цо ший хьамсара байт ешарца:

«Эздийча кӱантий духьа, бахалба са мохк. Дикача ноаной кьина, латталба Гӱалгӱай мохк. Беза ховчунга мара, хьо дӱахоачаргбац. Дуне довзачунна мара, хьа хам булургбац...»

лигера тхоаш ара ца доахийташ, цу чу дисар. Шоллагӱодола декхар – лигерча дикагӱа итт команданна юкьедахар. Сона хеташ, из а вож а тхона дургдолаш да. Цу тӱа а совца лаьрхӱа дац тхо. Дӱахо тха кхоачашье еза, хьалхарча лийгага дугаш йола программа. Из лаьрхӱа я гаргарча шин-кхашера. Ала деза, цу тайпара программа тха хӱанззе йолаш я, аьнна.

Тимураца из кьамаьл са хиннача шера, «Ангушта» эшайьар Краснодарера «Колос», Армавирера «Торпеда», Санкт-Петербургега «Динамо» таблица тӱа 15-ча моттиге хиннача вай командо эшайьар цун кхоалагӱа мугӱар тӱа латташ йола команда. Цул совгӱа, цо котало яккхачар «Москвера-Селятино» яхача командагара, чот 1: 0 йолаш. Цькьа Таганрогерча «Торпедаца» вай мехкахой ловзача дийнахьа, цига нийсвелар со. Доккха хӱама дар цу дийнахьа стадиона тӱа дӱаллар. Трибунаш йизза яр, дукха адам вӱашагӱкхийттар цига, хӱана аьлча шоллагӱа лиге дикагӱачарех цаӱ йола команда яр вай мехкахошца ловзаш хиннар. Цу ловзара юкье хьаьшашта ши бургац чутехар «Ангуштерча» кагийча наха. Хӱаьта вай налараш лораеш чӱоагӱа кьахьийгар ӱалбакханаькъан Беслана. Цу хана 30 шу даьнна вар вай команда капитан. Налараш цо чӱоагӱа лорайоя а, хӱаьта а цунца бегаш бора новкьосташа. Дукха ха йоацаш саг йоалаьча Бесланах оалар, «саг йоалаьхь дикагӱа ловзар ер». Вай налараш лораеш хинна Беслан хьалха Минводерча «Локомотиве» а, цул тӱехьагӱа «Эрзу» а лайза вар. Духьал цунна баркал ала дезаш, чакхдаьлар из ловзар, вай команда наларашка цьхьа бургац чу ца тохийташ. Иштта моттигаш каст-каста нийслора «Ангушта» вахаре цу шерашка. Минводерча «Локомотиваца» ловзача дийнахьа, цига хиннар дувцаш, репортаж язьяьар аз. Цунна юкьера цьхьа даькьа оаш дийшача бакьхьа хет сон: «...Дукха ха яц «Ангушт» хьаь. Хӱаьта а хӱанзле сийле яккхача, ше езаьлийта кхийнад цун дикача ловзарца. Гой, тахан мо. Сигаленней лаьтанней юкье санна, йоккха юкь я цунней хьаьшаштеи юкье. Дегӱаца сийг боацаш, мекьалца оагӱув болаш гу «Локомотив».

Из хьайна ялялехь, йодайий дӱахьу бургац. Цудухьа дукхагӱа йола ха цар ах оагӱон тӱа йоаккх футболла даькъе зиракаш санна лархӱа мегаргболча вай кагийча наха. Царна юкье а белгала ва Мусаевгӱар Руслан. Михача ведача, михал котвала тоам бар-кх ер, аьле хеталу. Уллуваьннар тӱехьавуташ, духьалкхийттар ӱехавеш, вахе кьовсамхой наларашка дӱаотт из. Аьттув боалаш а ха йоагӱа, хӱанз мо. Баьсса латтийтача саьн чу хьожаяь, цо теха бургац, нийсача апарах а йиже, наларашка чуйоал. Аг майда. Цӱогӱарч, шокарч тох. Дага боацача толама шоакь я из. Хьаьший чӱоагӱале йохаьча зӱамигача сага иштта сий ду наха.

Массаз мо, тӱах, аьнна, ва йоккха поалхам йола футболист Мархенаькъанвар а. Шелг миссел духьалдаьннача оарцах чакхваьле, чутох цо ший хьалхара бургац. Из ца лоархӱаш йитача, вӱаштта кхь а шиь тох. Шоллагӱяр тохача хана, ловзара юкь екьаяла цьхьа минот мара йисаяцар. Майдан тӱа хьалдоаллача улга тӱа доккха таьрахь хьаотт цул тӱехьагӱа – 3:0...

Хӱанз каст-каста сахьатага хьежа баьннаб наьсархой. Вай налараш лораеча ӱалбакханаькъанчунга хьогам а бургац хьа ца кхоачаш, чакхийоал ловзара ах ха. Саготлу хургда-кх Беслана. Тетте хьалвоагӱа из майдан юкь йолча. Ваьлле, юхавода...

Бургац-м кьовса ма езий, дӱа «Ангушта» юкьерча кагийча наха кьовсача тайпара. Сел чӱоагӱа шоай са даарах эгӱазбахача Минводерча кагийча наха дӱатотт. Мӱижка ютт. Ког тессе ютох царех цаӱ. Хӱанз Мусаевгӱарвар техача беса. Вешта, цох-м беларгбац уж. Из баьхан, гӱод тохаш, бургац хьожаяь цар наларашка. Руслана, гӱалат ца воалаш, хьаьшаша мукьа битача аьтта оагӱорча саьн чу тох из.

Таьрахь нийсе удаш болх кӱаьнкаш. Хӱанз 4:0 отт цу тӱа...

Таханарча денах йоккха дегагӱоз хиннай «Ангушта» начальника Мержойнаькъан С. Барайтта команданна юкье шоллагӱа моттиг йоаккхаш, чакхдаьккхар цо карара шу.

-Хьагӱадоагӱа шера шоллагӱа лиге ловзаргба вай футболисташ, - йоах Султана...»

Цу тайпара кхоачашхилар командан тренера Эрисхана Тимура оттадаь хьалхара декхар. Цун кӱантий, шоайл Кисловодскера цьхьа «Олимп» мара хьалха ца йоалийташ, хьалчу баьлар шоллагӱа лиге. 1996-ча шера денз, цун чухьа болаш лайза а лайзар.

Цу ханара толам бувзабе беза тайп-тайпарча баьханацца. Царех цьхьа баьхан дар команданна оттаяь юкьара бокьонаш лораеш, уж телха ца еш хилар. Контракто дӱадехар кхоачашдар. Ховш да, футболисташ гӱаьле увзаш, кьаракь мелаш, тоам боаца хӱамаш карагӱдувлаш, айлаюкье йортташ, тренировкашка хьа ца ухаш, лела йиш йолаш боацилга. Цу тайпара хӱама гучадаьлча, из ловчарех вацар Тимур. Хӱаьта а иштга хӱамаш нийслора спортсменашта юкье. 1996 шера Юмабалара-ловзара оттадаь доазонаш телхадарах, цар дӱадехар ца деш леларах, команданна юкьера дӱаваьккхар Камурзаевгӱарвар. Цу тайпара хӱама леладе йиш йоацилга дӱахайтар тренера кхьгча футболисташта а, дувцаш долча масалца. Кердача шера, шоллагӱа лиге а болаш, иштта дӱанийсдаьдар футболисташа шоай низаш: 3-4-3. Кхьгча дешашца аьлча, кхо защитник – виь ах защитник – кхоь нападаючи бар ловза безараш. Нападающеш бар Мархенаькъан ӱ., Горошинский В., Кокаевгӱар М. Ах защитникаш бар

Гурижевгӱар Ю., Зангенаькъан Т., Ибриевгӱар И., Хасхановгӱар М. Защитникаш бар Суворов А., Маляренко В., Гугуевгӱар Ю. Царца цьхьана налараш лораеш вар ӱалбакханаькъан Беслан, из команда капитан а вар. Махачкалерча «Анжица» ловзаш дӱадоладелар «Ангушта» шоллагӱа лигера вахар.

Ховш ма хиллара, футболла дунен тӱа каст-каста нийслуш хӱама да кхьгча командацара футболист ловза хьехар, из «эцаш» цох белггала ахча луш хилар. Цу тайпара «ийца» вар Кокаевгӱарвар. Цох денна ахча мел да хьаала ловш хиланзар команда кулгалхой. Хетаргачьа, уж эзараш а доацаш, миллионаш дар...

1996 шу шоллагӱа лиге болаш чакхдаьккхар «Ангушта» футболисташа. Кердача шера (1997) керда декхараш дар. Лигерча дикагӱийолча пхе команда юкьебаха а ца ӱеш, кхь а доккхагӱодола толамаш даха лерхӱар цар. Кертгерча командан юкьебоагӱаш хинна-рех цьхьаккха саг дӱавахавацар «Ангуштера», ахчан гӱулакх а дика леладе дош деннадар кердача доалахоша, уж хӱанз БИН-банка ӱалашбергба аьннадар ахчанца дувзадenna мел долча хӱаманца.

Шедар дика дар, бакьда цьхьа доккха кхоачамбоацар дар вай республикерча футболлаца дувзадenna. Шоллагӱачеи кхоалагӱачеи лигашта чуйоагӱа командай шоай зӱамагӱболча футболистий ишкол хила езар, 250 бер чудоагӱаш. Цу тайпара ишкол «Ангушта» яцар. Сога хабгтача, из цӱенхашта кхоачамбоацар а дар. Тахан из гӱулакх а гӱадвугаш да. Вай республике кьона футболисташ кхебеш массехк ишкол я. Царех цаӱ я Шолжа кхале, цох Оздой Мухьамада цӱерагӱа йола ишкол оал. Магӱалбике я Дзейтанаькъан Адам керте латташ йола ишкол, хӱаьта Магасе а кхебу кьона футболисташ. Тӱехьа тӱайоагӱа ханашка «Ангушта» аттагӱа хургда аьнна хет сонна дикача футболисташца команда ӱалашье.

Миштад вай футболистий таханара хьал? Укх шера кхоалагӱа лиге, «Юг» яхача тоабанна юкье ловзаш хиннаб вай мехкахой. Цу лиге, ховш ма хиллара, цьхьаккха тоаба яр, «Север» яхаш. Цу шинна тоабанна юкье 3-гӱа моттиг якккхар «Ангушта», кьаьстгача ший тоабанна юкье шоллагӱа хилар из. Цудухьа хьагӱадоагӱа шера шоллагӱа лиге ловзаш хургба вай футболисташ. Кхоалагӱа лиге болаш бюджете бар уж, хӱанз цу ахчанца командан хьашташ атта кхоачашдургдац. Хетаргачьа, уж дешаш а кьоастадергда аьнна хет сонна вай ӱаьдало. Дика совгӱат да вай футболисташа, шоллагӱа лиге хьалчубаьнна, шоай мехкахошта даьр. Карарча хана командан генеральни директор ва Иленаькъан Беслан, цун заместитель ва Мархенаькъан Ийса, керттера тренер - Мархенаькъан ӱумар.

Мохк тошкаш йолча Наьсарерча музее, халкъя говзанчий гойтам хъабийллаб

Коазой Мадина

Малсаганакъан Тухана цѳерагѳа паччахъалкхен мехктохкама музее хъабийллар «Гѳалгѳай кулгаговзала искусство. Говзал ювзар. Гадаташ, таханардар» яха гойтам, - аьлар цигарча зарбан болх лелабераша.

Укх массехк шера а, халача хъалашка ше хиларга хъежа доацаш, Саганакъан Мухъмада кулгал деча мехктохкама музее болхлой, даим республикан бахархой Гѳадбугаш ба, укх деношка а хъабийллар цу тайпара гойтам, наха шоай кулгашца хъадаь хоза балхаш дѳадовзийташ. Уж деррига балхаш гуш хилар, говзача кулгашца хъадаь хилар белгал а доалаш. Уж яр вахаре а цѳагѳа а эшаш йола хоза хъаяь хѳамаш, цудухъа тѳаэц уж музейс еза, мах бола хѳамаш санна.

Цхъаькха берий беш хъалъяь йоалаш латт

Гѳазданакъан Ахъмад

Шолжа кхален Гѳажарий-Юрта, оагѳой бутт дѳаболалуш, дѳалургъа керда берий беш. Юртой, сатем боацаш, хъежаш ба из хъалъяь яларга, цар дукха сатийсад цунга, хѳанз уж гѳадбугар да гѳишлонхоша тѳехъара балхаш йисте-доахаш хилар.

«Карарча хана, укхаза гонахъара доазув тоадеш латт, гаьнаш йойогѳаш, хоза кийчдеш да из доазув. Гѳишлон чухънахъа мебель йооттаяь, эшаш дола гѳирсаш хъаденад, кхача кийчбеча даьк тѳара болх тоабеш латт», - аьлар «Сердало» газетага Гѳалгѳайчен паччахъалкхене.

Из гѳишло хъалъеш къахъегараш ба ПМК-7 оалача ООО гѳишлонхой.

«Магас» яха халхара ансамбль - халкъяшта юкъяерча фестивала доакъяашхо

Гаьгенакъан Марина

«Магас» яхача паччахъалкхен фольклорни ансамбла доакъяашхой XIV-ча халкъяшта юкъяерча Эсамбаевгѳар Махъмуда цѳерагѳа сольни халха-

ра фестивале-яхъе бахар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Гѳалгѳай Республикан культуран министерствос.

«Культуран бѳухой болча артисташа Муцолганакъан Мусас, Орцханакъан Луизас

гойтар «Палчакхацара халхар», иштга шинне деш дола «Кхетаче» яха халхар. Дий дийнахъа, ардара бетта 15-ча денгара 18-ча денга кхачалца, фестивала чуйоагѳаш, хоза халхара номераш гойтар 114 доакъяашхочо, уж бар

Россе 39 моттигера, 13 мехкара», - аьлар министерстве. Цу тайпарча яьржа дѳахъош йолча культуран яхъе, таро я Гѳалгѳай къам лакхача боарам тѳа дѳагойта», - аьлар ансамбла кулгалхочо Оздой Ахъмада.

Олга тѳарча берашта дийцар, культуран тѳехъале лорае езарах

Коазой Мадина

Жѳайрахъа-Эса чѳожерча музее-заповедника болхлочо Гѳуражанакъан З. кхетаче дѳайихъар; Жѳайрахъа кхален Олга тѳарча юкъяерча ишколе дешаш долча берашца, яхаш, хоам бу запо-

ведника зарбан болх лелабераша.

Цига дахаш долча, хѳара денна даьй ханара гѳишлош гуш долча берашта, из иштга хила дезаш санна хет. Цудухъа боккхагѳбараш декхарийла ба хъалхадаккха,

тѳехъенгара тѳехъенга а кхочаш; из хъадоагѳаш хилар, къаман культуран-исторически тѳехъале лораеш лелае езаш хилар. «Цу моттигашка сакхетам болаш, лостам, цѳено лелаеш хила веза.

Кхерах яьча гѳишлош тѳа, шоай йоазош дита йиш яц. Ци-

гарча архитектуран гѳишлош тѳара «дагалоаттама» цѳагѳа лелае хѳама яхъа а йиш яц. Оаш кхетаде деза, моллагѳа а шоана зѳамига хеташ йолча культуран мах болча хѳамах зе доалаш хила а тарлулга», - аьлар музее болхлочо.

Гаркхе тоае лерхI 2024 шера

Коазой Мадина

Россе Паччахьалкхен Дума депутат, проектни института кулгалхочунца Михайлов Алексейца, ваха хилар Гаркхе яхача историко-архитектурни комплексга хьажа, из таханарча дийнахьа малагIча хьале я хара, яхаш, дийцар «Сердало» газетага ГалгIай паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

Гаркхе яха гIалай комплекс - из чIоагIагIа Тохарьцарех я.

Техьарча хана ЖIайрахьа-Эса ЧIожера паччахьалкхен историко-архитектурни, Iалама музей-заповеднике балхаш дIадоладаьд гIалаш тоае дагахьа, хана йIоахал сага бехках ехай уж.

Уж балхаш де дIайолалургья «Сафмар» яха Гуцаранакьхан Микаила ганз.

Депутата дехарах, Гуцаранакьхан Микаила лоацача хана кийчдий проектно-маьха каьхаташ хьачуда, аьннад, кастлуш уж тоаергIолаш. Ший аргIагIа Татренакьхан Муслима баркал аьлар Гуцаранакьхан Микаила, цо новкьо-стал дарах, цу юкье белгал а давкхар, тайпашта шоай низаца дай кашамаш тоадара болх бе могоаргдацар, аьнна», - из хоам бир ГалгIайчен министрИ кабинето.

Аьрзерча гIалай доазув тоадир

Коазой Мадина

ГалгIай Республикан туризма комитетга, вахара а хьала а колледжа студенташ, лоIамхой чубоагIа, дика йов-

заш йола кагирхой тоаба яха хилар Аьрзи яхача историко-гIишлошьяра комплекса доазон гIа лостам бе. Цунах дийцар «Сердало» газетага республикан паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«Кагирхоша нувхаш гулийр, баь гIара накьга такилгаш цIендир. Цул совгIа, цар дIаегIар хьеха итт га, цул гIехьагIа ганашта гонахьа карт йир. Иштта цар хийцар гIалашка сердал хилийтара йола лампаш. Укха-

за белгалдаккха лов, дукхагIча даькье туризмах йолча комитетга цу тайпара вIашагIкхетараш дIахьу, уж Iалама хоза моттигаш массайолча хана доал даь хургIолаш», - аьлар ГалгIай паччахьалкхене.

Мишта йиллай Яндаре?

Юрт кхолларах дола бакьдар

Гарчакханакьхан Сали

90-ча шерашка «Наьсарен оаз» яхача газете балха волаш, аз лаьрхIар цьхайолча вай юртех лоацца йоазош а деш, уж наха дIайовзийта. Маца йиллай белгалара юрт, малав йиллар, малагIча тайпан нах

бах цу юрта - уж дешаш дар аз дукхагIа теркам гIабохийташ хиннараш. Иштта аз даьча йоазошта юкье дар Яндаре йилларца дувзаденна бакьдар. Из хьадийцар хиннав юрт йиллача сага виий виийвоI Малсаганакьхан А. А. ХIаьта цо хьадийца хIама

сона деннар вар цу шерашка юртда хинна Хьоашаланаькьхан А.

Яндаре яха юрт йилла хиннай 1827 шера паччахьа эскара полковник хиннача Малсаганакьхан Гайте Гайрбика. ХIанз из юрт уллаш дола лаьтта, даимленна цунна совгIата

денна хиннад, паччахьа а Даймехка а хьалхашка дика гIулакхаш карагIдувларах.

Яндаре йилладе, Малсаганакьхан Гайрбик ваьхав хьалхашка ше йойилла хиннача Гайрбика-Юрта. Хозача моттигера ший юхьиг дIайолаеш да Яндар-хий. Гайрбикага хаьтта хиннад, мишта цIи тулларгья вай юрта, аьнна. Цу хаттара жоп луш, цо аьннад: «Яндаре аргда вай укхох, укх хин цIи а туллаш».

Гайрбик ваьхав 63 шера, кхелхав 1859 шера, дIавеллав Аьлтий-Юрта, ший дай баьхача моттиге.

Гайрбик ший тIема гIулакхага хьежжа, касткаста Петрограде ухаш а кхьиметтел паччахьа гIаэцаш а хиннав. Паччахьа, цьхацца доккха той хилча, кьаьстга а белгалбаьннача эпсарашта а шийна тешаме болча наха а совгIата лаьтташ телаш хиннад, цьхаццадола чинаш телаш, доккхийча ахчашца белгалбоахаш хиннаб. Цу тайпарча цьхан вIашагIкхетаре, совгIата денна хиннад из

лаьтта Гайрбика а.

«Ахча сона дезац, лаьтта а тоьал да сога, чин сайгардар кхоачам болаш да, - аьннад цо паччахьага, - бокьо я сона, Хьа Возал, мехкахваьккха Ювахьийта даь-веший воI Аьлтамар юха цIенах тоха».

Паччахь чIоагIа тамаш еш хиннав, цьханне ца дехача тайпара дола хIама цо дехарах. Амма цун дехар кхоачашдаьд цо, Аьлтамар цIа а вайта.

Цу юртарча администраце лоIамах, цигарча цьхан урамагIа Малсаганакьхан Гайрбика цIи тиллай. Ала деза, Гайрбика 1827 шера даь хинна цIа хIанз а цига дагIаш хиларах. Наха довзаш, цунга хьажа уж ухаш да, паччахьа эскара полковника даь цIа.

Доккха беркат хьадаьннад Гайрбиках, хIана аьлча цо йиллача юрта бах дуккхача тайпаех хьабаьнна нах: Малсаганакьхан, Йовлой, Цьборой, ГIоандалой, Пхьиденаькьхан, Доврбиканаькьхан, Хьоашаланаькьхан, Султиганаькьхан, иштта кхьбараш а.

Дешархой шоашта фу карагдоал хьежар

Гарчакханаькъан Сали

Массеж ди мара дисадац ишколашка деша дагIа бераш салаIа дIадаха. Чакхйоалаш йоагIа хьалхара четверть. Вешта аьлча, шин бетта шоаш Iомадаьр хьагойта ха тIаэттай, цудухьа массайолча классашка бечча Илмаех тохкама йоазош, четвертной диктанташ яз деш ба уж. Укхаза геттара дика гуш хул дешара шера хьалхара ши бутт мишта дIабихьаб бераша, малав кьахьийгар, малав мекьалца оагIув билла, дер дайна лийннар.

Цу тайпара балхаш дукха хул, четверть чакхйоалаш. Вайна ховча тайпара, бераша ишколашка бий мотт Iомабу: наьна мотт, эрсий мотт, ингалсий а Iарбий а метташ. Цул совгIа, математика, истори, физика, биологи, географи, кхьдола Илмаш Iомаду. Дешаш волча сага дукха кьахьеге дезаш я карарча хана ишколашта лаьрхIа оттаяь программаш. Массийтта шу хьалха, Москве арадувлача «Хьехархой газета Iара» дийшар аз, мел чолхане я таханара дешара программа. Цу тIа яздаьдар, хIанзарча программах тIехдика деша, из еррига караерзае дешархочоа деннабус 42 сахьат деза, аьннна. Берий дешар а боккха кьахьегам ба, лерттIа дешаш хуле.

Хьинар айденна, дуккхача Илмаех тохкама балхаш деш хиннаб Сурхо Iарча ийс шера дешача ишколера дешархой а. Царна юкье да наьна меттах яздаь диктанташ. 5-ча, 7-ча, 8-ча классашка уж, 4 (ийь) йоаккхаш, яздаьча дешархощта (уж кIезига а бацар) дукха доккха доаца совгIаташ дир хьехархочо, царна делар «СелаIад» яха журналаш. СалоIача юкья берий йиш хургья цар Iара фаьлгаш, дувцараш, байташ, кицаш деша, кроссвордаш яшха, керда дешаш Iомаде.

Даьй культуран тIехьале йовзийт

Гпазданаькъан Ахьмад

«Дешархошта лаьрхIа культура» яхача Ерригроссе боахамашта юкьерча культурно-дешара проекта чудаоагIаш, ГалгIайчен кьам мехкадаккхарах болча дагалоаттама Мемориале даха хилар

Гпажарий-Юртгарча №3 йолча ишкола бераш.

«Мемориала музея болх лелабеча Хамхой Азас дешархошта лекци йийшар. Цо дийцар Россе хьалхара музейш хьакхолларах, иштта шоай музея баллах. Цул совгIа, берашта гойтар музейе

лораш йола хIамаш, музейе Голла дIа-юха бугаш, гойтар тамашийна даьй ханара кьаьнара гIирсаш», - аьлар «Сердало» газетага ГалгIайчен культуран министерстве. «Культура» яхача проекто мехка культуран юкьебоах кхувшбоагIараш, иштта царна йовзийт Даьхен

культуран тIехьале. Культуран юкьебаларо, из дика йовзаш хиларо таро лу царна шоай Даьхенах доаккхал де, цун истори, Iадаташ лархIа. Цул совгIа, берашта новкьостал хул юкьарча вахаре шоай дакьа хьалоацача, мехка хургдолчунна хьалхашка бехктокхаме хила Iомаду.

«Йоазон дикагIа йола урок» яхача Ерригроссе яхье толам баьккхар вайцигарча хьехархочо

Гпазданаькъан Ахьмад

МагIалбикерча №2 йолча ишкола эрсий метта, литературан хьехархочо Оздой Марема ший балха говзал гойтар, «Йоазон дикагIа йола урок» яхача Ерригроссе яхь дIахьош. «Йоазон дикагIа йола урок дIаяхьа хар» яхача кьовсаме

цо кхоалагIа моттиг яьккхар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага МагIалбика-Шахьара администраце.

«Оздой Марем балха говзал йола, начIал дола хьехархо я. Цун балха лакха мах бир кхелахоша, цо хьагойт ше хержача балха тIа лакха толамаш даха

карагIдоалаш из хилар. «Йоазон дикагIа йола урок» яха яхь дешара даькь тIа дикагIчарех цаI я. ДикагIа кхеташ бола хьехархой гучабахара, начIал дола хьехархой совгIаташца безбара, дешара керда боарам юкьебоалабара тIахьехаш я из. Оздой Марема деннача совгIато хьагойт цун балха лоархIам», - аьлар

МагIалбикерча хьехархочун коталонах дувцаш, тха газета корреспондентага ГалгIайчен юкьарча палатан доакьашхочо Пантамаранаькъан ЯрагIе. Оздой Марема яьккхача коталонах, цун балха новкьосташта дика масал хургда, балха говзал лакхьеча даькье.

Вай мехкара лоламхо-лор Москве Юмалуш хилар

Газданаькъан Ахьмад

«Волонтёрш-лораш» яхача Еригроссе юкьарча болама чудоагIаш, Москве хьалхара новкьосталде Юмабеш хилар моттигашкара волонтёрш-лораш. Мехкашта юкьера сертификат а луш, хьалхара новкьостал де Юмабеш бар уж. ПалгIайчера цига ваха хилар паччахьалкхен уни-

верситета лорий факультета пхелагIча курсе дешаш вола Налганаькъан Микаил. Цига цо, дика экзамен дIачуенна, паччахьалкхен сертификат даьккхар, хIанз из ва волонтёрш Юмабе йиш йолаш.

«Волонтёрш-лораш» яхача Еригроссе болама моттигерча отделене Налганаькъан Микаила «Хьалхара новкьостал

дар, кхетаченаш дIаяхьар» яхача балха гIахьожам лоаттабу. Цунна деннача сертификато чоагIду цо таханарча ханара технологи Юмаяь хилар, из таро йолаш ва хьалхара новкьостал дара йола тоаба вIашагIйолла, ше Юмаяьча балха говзалца волонтёрш балха мах оттабе», - аьлар «Сердало» газетага Микаилца цхьана уйла яраша. Россе мас-

сайолча миингашкара баька шоаш Москве болаш, волонтёрш-лораш баха хилар таханарча ханара мультимедийни комплексе, царна дайзар хоамий технологешта карагIдоалар, иштта унахочунгара хьал сихонца тохкаш бола гIирс, цифровой дегIаахара кердадараш а дайзар царна.

Россе хьехархошта хетаь аллея

Коазой Мадина

Шолжа кхален
Гажарий-Юрта №3
йолча ишкола дешар-
хоша лаьрхIар, ишко-
ла доазон тIа аллея е.
Из цар хетаю республи-
кан хьехархошта санна,
Россе берригача хье-
хархошта а. Цу гIулакха
вIашагIкхийтта, цар
дIаегIар 12 хьеха га.

Тха-тхоай аллея хургья, хьехархошта хетаь», - йоах, доаккхал а деш, бераша. Из да а да ший тайпара хоза совгIат. Цкъа-дале, хоза дагадеха хIама да гаьнаш дIайогIар. ШозлагIа-дале, царна дагадехачо моллагIа а гIадвургарва.

ХIаьта, кхозлагIа-дале, дукчаца шерашка латтаргдола совгIат а да. Мел дукча шераш дIаахарах, дешархошта а иштта хьехархошта а шоайла безам совбоаккха дагалоаттам хургда цу гаьнех.

Кагирхой шоай доалахьарча моттигашка хIама хьаде Юмалу

Гаьгенаькъан Мартина

Коммерчески ларда тIа шоай доалахьара хIама хьаделла безам болча ПалгIайчен кагирхой кхетаче хилар; бизнесменаца Чопанаькъан Ахьмадаца, яхаш, хоам бу «Сердало» газетага ПалгIай Республикан кагир-

хой гIулакхех йолча комитета.

«Герга истол» оалача хьисапе, «Дагадехар - проектага кхоачаш» яха кхетаче дIайихьар Магас шахьара «Бизнеса Инкубатора» даькь тIа. Из дIайихьар ПалгIай Республикан кагирхой гIулакхех йолча комитета кьонача, хьинар

долча кагирхоша даьча дехарах. Цунах пайда ийцар кийча проект йолча бахархоша меттел, шоай гIулакх дIадоладар вIалла фудца ховча наха а. Берашта довзийтар керттера маан, из гIулакх вIашагIдоллара фу эш, хьалхашка оттадеш дола декхар мишта хила деза.

Бизнес лелаеца Чопанаькъан Ахьмада гулбеннарашта дийцар «хургдаш гуш хилара» маан миштад, цо таро хулийт хьалхе а бе беза болх малагIа ба ха а, из дIабахьара никь бовза а», - аьлар газетага паччахьалкхен боахаме. Таханарча зама, моллагIа дIадоладаьча хIамах бизнес е йиш

йолча хана, цу тайпара «герга истол» дIадахьар лоархIама да. Вай декхар - кагирхой шоай доалахьара хIама дIадоладе Юмабар. Со тешаш ва, таханарча кагирхоша шоашта бакьаьба хетар дувц, аьнна, хIаьта вай царна из дIахьалхадоккх», - аьлар Чопанаькъан Ахьмада.

Прокуратуро новкѡстал дир 81 шу даьннача пенсионерканна, ший бокѡнаш меттаоттае

Газданакъсан Ахьмад

МагІалбика-Шахъара прокуратуро новкѡстал дир 81 шу даьннача пенсионерканна, моттигерча яхархочунна бокѡнаш меттаоттае. ОСФР тІахьожам лоттабеча комиссе болх дІабихъачул тІехъагІа, карарча шера наджго-анцхой бетта цхьоалагІча дийнахъа денз, цун пенси 5 эзар сома кІезигагІа хилар. Цун бахъан дар 1992 шера еннача справка тІа цхьа гІалат цун цІера юкъе нийдалар.

«Из кхалсаг 1942 шера яь, цхьоалагІча группа заІапхо хиларах; прокурора лаьрхІар цун бокѡ суде гІолла меттаоттае. Цун къахъегама стаж справка тІа йолча беса хилар а цун бокѡнаш меттаотта-яр а чІоагІдир. МагІалбика-Шахъара суда соцамо прокурора дІадехаш хиннар кхоачашдир, каьхаташ тІа латтар а заявлене тІа латтар а цхьа саг хилар бакъдир. Суду лаьрхІар чакъдаккхар шахъара прокуратуран тІахьожаме хургда», - аьлар «Сердало» газетага МагІалбика прокуратуре.

ГІалгІайчен гІазкхий (казакаш) баха хилар Тирка йистошкарча гІазкхий юкѡарча кхетаче

Газданакъсан Ахьмад

ГІалгІайчен гІазкхаша гойтар шоашка Іаламгара кхаьча куц-сибат, ка йоалаш хилар, тІема дикала оагІонаш, уж хилар Тирка йистерча бІун гІазкхий юкѡарча тІема-Юмабалара кхетаче баха. Уж гулбелар Ставрополера тІема-

спортивни кийчон, Даьхенцара безам совбаккхара йолча Россе Турпала Гусев Никитай цІерагІча моттиге. Цунах дийцар «Сердало» газетага ГІалгІайчен миннаце.

«Юмалуча дакъа лоацаш хилар 500 саг гІазкхий, уж бар амал даь баьнна цІаргІа бараш,

кагирхой викалаш, шоашта керте Къилбаседа Кавказа республикашкарча юкѡарлоний, иштта Ставропольски края массайолча мийнгахкара атамаш болаш. Массехк дийнахъа доакъашхоша массайолча тІема оагІон говзал Юмаеш курсаш яьхар, тІема-лорий, физически кийчо гойтар. Фецара тех-

ника Юмаийр, БВС гІирсащца ювзаенна, инженерни кийчонцара, тІема-патриотически лоттам бола курсаш яьхар», аьлар тхоца къамаьл даьчо. ГІазкхий тІема-дешара гулламе йийхаяр Тирка йистерча тІема гІазкхий юкѡарло, цунна новкѡстал деш яр Ставропольски края пачахьалкхе.

Министерство промышленности и цифрового развития Республики Ингушетия в рамках реализации мероприятий подпрограммы «Защита прав потребителей в Республике Ингушетия», в соответствии с государственной программой Республики Ингушетия «Развитие транспорта, энергетики, связи и информатизации» проводит:

1. Конкурсы на знание основ потребительского законодательства среди студентов ССУЗов и ВУЗов с вручением памятных призов 30 октября 2023 года и 02 ноября 2023 года;
2. Семинары в области потребительского законода-

тельства, соблюдение санитарных норм, порядок работы с контрольно-кассовой техникой на уровне муниципальных образований, для представителей предпринимательского сообщества - 06 ноября 2023 года;

3. Смотр-конкурс «Лучшее предприятие торговли» на звание «Лучшее предприятие торговли», «Лучшее предприятие общественного питания», «Лучший мобильный торговый объект» с вручением денежного приза - 09 ноября 2023 года;

4. Республиканский форум «Защита прав потребителей - основа здорового рынка», по номинациям «Лучший розничный рынок», «Лучший сельскохозяйственный рынок», «Лучшая ярмарка» - 14 ноября 2023 года.

- Представители ССУЗов, Вузов, торговых предприятий и малого среднего бизнеса по оказанию платных услуг населению, изъявившие желание участвовать в конкурсах, могут зарегистрироваться по:

Эл.адр. servis0606@mail.ru и тел. 8(928)7282602, 8(873)4772525.

- Представители предпринимательского сообщества, малого и среднего бизнеса, изъявившие желание улучшить свои знания, могут посетить наши семинары.

Эл. адр. servis0606@mail.ru и тел. 89287282602, 8(873)4772525.

Порядок сдачи квалификационного экзамена на получение статуса адвоката

С 1 сентября 2016 года действуют единые требования сдачи квалификационного экзамена на присвоение статуса адвоката для всех адвокатских палат страны. Испытание проходит в два этапа. Первый в течение часа ответить на 70 тестовых вопросов, которые компьютерная программа случайно выбирает из единого перечня. При этом успешным результатом считается 50 правильных ответов и более. Вторая часть экзамена устная, на нее дается 45 минут. В каждом билете по четыре вопроса, при подготовке ответов к которым кандидатам разрешено пользоваться кодексом и другими законами. Вопросы для устного экзамена можно посмотреть на сайте ФПА.

Время проведения компьютерного тестирования (первая половина дня) сообщается каждому претенденту телефонограммой заранее. Для прохождения компьютерного тестирования претендент должен зарегистрироваться в системе КИС АР, подать заявление на допуск в электронном виде и убедиться, что в системе назначена дата и время тестирования.

Претенденты, успешно сдавшие компьютерное тестирование, допускаются к сдаче второй части экзамена (вторая половина дня, как правило, 14 часов).

Результаты экзамена объявляются по его окончании. В случае не сдачи экзамена, повторно экзамен можно сдавать не ранее, чем через год.

Заседания квалификационной комиссии проходят ежемесячно.

Квалификационная комиссия в трехмесячный срок со дня подачи претендентом заявления о присвоении ему статуса адвоката принимает решение о допуске к экзамену, присвоении либо об отказе в присвоении претенденту статуса адвоката.

Вопрос о допуске претендента к сдаче квалификационного экзамена рассматривается на заседании квалификационной комиссии.

Решение об отказе в допуске к квалификационному экзамену может быть принято только по основаниям, предусмотренным ФЗ «Об адвокатской деятельности и адвокатуре в РФ».

Претендент, допущенный к сдаче квалификационного экзамена, извещается секретарем о времени и месте очередного заседания.

Квалификационный экзамен для претендентов включает письменный экзамен (первый день экзамена) и устное собеседование по утвержденным вопросам (второй день экзамена).

При составлении процессуальных документов на письменном экзамене претендентам разрешается пользоваться текстами нормативных актов.

Претенденты, сдавшие письменный экзамен, допускаются к устному экзамену.

Для претендента, не явившегося на устный экзамен по уважительной причине, допуск к устному экзамену при последующей сдаче квалификационного экзамена действителен в течение шести месяцев.

Квалификационная комиссия оценивает знания претендентов на основании ответов на вопросы, указанные в экзаменационных билетах, и дополнительные вопросы. Дополнительные вопросы могут быть заданы претенденту только в пределах перечня утвержденных вопросов.

При ответе на дополнительные вопросы претенденту по его просьбе предоставляется соразмерное время на подготовку ответа.

Квалификационная комиссия не вправе отказать претенденту, успешно сдавшему квалификационный экзамен, в присвоении статуса адвоката, за исключением случаев, когда после сдачи квалификационного экзамена обнаруживаются обстоятельства, препятствующие допуску к квалификационному экзамену.

Решение квалификационной комиссии о присвоении претенденту статуса адвоката вступает в силу со дня принятия претендентом присяги адвоката.

Претендент, не сдавший квалификационный экзамен, допускается к его повторной сдаче не ранее чем через год (п. 3 ст. 11 ФЗ «Об адвокатской деятельности и адвокатуре в Российской Федерации»).

Лоаме хьалха йовзаш ца хинна культуран тӀехьале кораяь

Коазой Мадина

Лохера Пхьуй яхача историко-гӀишло даькъ тӀа хӀанзалца йий ца ховш хинна культуран тӀехьале - лаьттан кӀалхара кашамаш корадаьд, яхаш, хоам бу ЖӀайрахьа-Эса чӀожерча музея-заповедника зарбан болх лелабераша.

Музея болхлоша цига де

дезаш дола балхаш дӀадихьар: дӀаяздар, бустамаш дахар, сурташ дахар, моттиг сурташца дӀачӀоагӀяр. «ДӀабихьача балха чаккхе гойтаргья республикан культуран тӀехьален гӀишлош лораяра паччахьалкхен комитете, дӀахо цаӀ йолча паччахьалкхен моттигий реестра из юкьеяхьа дагахьа», - аьлар гӀалгӀай халкъа культуран тӀехьале лораераша.

Хьайбай лораша шоатта дийнахьа белхий бир

БӀарахой Муслим

ДӀадахача салоӀаш хиннача деношка, республикан хьайбай лорий урхаллен даькъ тӀарча болхлоша шоай кулгалхочунца Б. Дзугаевца белхий бир, яхаш, дийцар «Сердало» газетага цигарча зарбан болх лелабераша.

«Иштта Шолжа кхален ГӀажарий-Юрта, Галашка гьнаш дӀайогӀаш, дозонаш цӀендеш, гонахьа лостам беш, болх бир хьайбай лораша. Белхий беча дийнахьа дӀаегӀар 30 сомий га», - йоах хоамо.

Форта (Фартанга) яхача хин йистош цӀенйир

Коазой Мадина

Шолжа кхален администраце болхлоша Форта яхача хин йистош цӀенйир, ДаьттагӀа хий хьа ца доагӀаш хилара бахьан из долга шоашта хайначул тӀехьагӀа. Цу тайпара хоам бир «Сердало» газетага доал деча даькъ тӀа зарбан болх лелабераша.

«Моттигерча Ӏаьдало сиха оарц даккхар бахьан долаш, цӀенйир хий лоаттадеш йола моттиг хьалайна хотташ, кхыйола нувхаш дӀайоахаш, цул тӀехьагӀа хий хьадоладелар. Цо тешал ду, даим хий лоаттадеш йола моттигаш тӀахьожам, лостам болаш лелаезаш хилара, бахархошта кхы цу тайпара кхоачамбоацараш нийслургдоацаш», - аьлар Шолжа кхален администраце.

Наьсарен прокуратуро юха а белгалдир, шахьара Ӏаьдало болх беш цахилар

ГӀазданаькъан Ахьмад

Наьсарен-Шахьара прокуратуро белгалдир, моттигерча Ӏаьдало ший болх беш цахилар, цу юкье наьха а берий а вахара кхерам лоаттабеш хилар. Юха а из дош наькъашка леларашта кхерамзлен Ӏалашо яь цахилара доагӀаш дар.

Воча хьале да ала деза, Наьсарен цхьан ишкола юхе наькъа бокьонаш йовзийта гӀармаш, «уллаш вола полицейски» оала наькъа оасаш цахилар, цу духьа цу гӀулакха юкьебахка безаш хилар, тӀахьожам лоаттабу болхлой. Цунах яздаьдар «Сердало» газета ухк деношка. Бакьда хьагучох цу тайпара бахьан цаӀ хинна а Ӏац цига, цул совгӀа, иштта хьал цига латта духа ха а я.

«Техкачул тӀехьагӀа гучадаьлар, Наьсарен-Шахьара №21 йолча юкьерча ишколе дӀатӀаводача, шинна оагӀорахьа «Бераш», «Машен лаьгӀе» яха наькъа гӀармаш цалаттар. «Коталон 70 шу» яхача урамагӀа, гӀашлошта наькъа дехьабоалача хила еза карт йоацаш я. Наьсарен-Шахьара кулгалхой оагӀорахьа цу тайпара бектокхам боацаш хиларо кхераме дерзадуду боккхагӀа наьха а, иштта берий а, кхувшбоагӀарий а вахар. Наьсарен прокурора бахархой га доаккхаш, суде дӀачуелар административни бектокхаме озаш дола дехар, доал деча даькъ тӀарча викалаша наькъа болхачар кхерамзлен Ӏалашо ергӀолаш», - аьлар Наьсарен прокуратуре. Магаса кхален судо из ма дарра хьаллаьцар. ХӀанз прокуратура хьожаргья судо дӀадехар шахьара Ӏаьдало кхоачашдой.

Наьсаре, догӀан бӀехача хих, канализаци цӀенйир

БӀарахой Муслим

Ухк деношка болхлой тоабо догӀаш дийлхача хьалайна латта бӀеха хих, цу чу йиса шушаш, кхыйола хӀамаш дӀа а йоахаш, уж моттигаш цӀенъяь мукьаьхар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага администраце зарбан болх лелабераша.

«Цига болх берий керттера балха гӀирсаш да белаш, ведараш. Къаьстта кулгашца беш бола болх керттера дакъа дӀалоацаш ба укхача, хӀана аьлча догӀан бӀехал хотташ хинна Ӏац, цига кхыйола нувхаш а я, уж Юкхувсар шахьара бахархой а ба», - йоах

хоамо. Мэре болхлоша яхачох, карарча хана коллекто-

раш, догӀан хих дӀаухаш йола моттигаш я цӀенъяьраш, цига-

ра йиь самосвал оала машен йизза нувхаш дӀайихьай.

«ГОРЯЧАЯ ЛИНИЯ» ПРАВИТЕЛЬСТВА РИ ПО ПРОТИВОДЕЙСТВИЮ КОРРУПЦИИ +7 (8734) 55-11-57, ЕДИНЬИЙ ТЕЛЕФОН СЛУЖБЫ СПАСЕНИЯ 112

сердало

Учредители:
Правительство
Республики Ингушетия и
ГАУ «Общенациональная
газета «Сердало»

Главный редактор:
Курскиева Х.А.

Адрес Правительства РИ:
360001, г. Магас,
пр. И. Зязикова, 12.

Адрес редакции и издателя:
Республика Ингушетия,
386101, г. Назрань,
Тер. Центральный округ
пр. И.Базоркина, 60.
Тел.: 8 (8734) 77-11-84
Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована
Управлением Росохранкультуры
по ЮФО.
Рег. номер ПИ № ФС 10-6526
от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru
Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в
компьютерном центре редакции
газеты «Сердало».
Время подписания номера
по графику в печать:
25 октября 2023 г.
Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не
совпадать с позицией редакции.
При перепечатке
ссылка на газету обязательна.
Письма, рукописи, фотографии,
рисунок не рецензируются и не
возвращаются.
Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве
«Южный регион»,
с готовых диапозитивов
Адрес: 357600, Ставропольский край,
г. Ессентуки, ул. Никольская, 5.
Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Вай боксёраш Суворовски станице д'ахьош хиннача яхьашка дика летар

Гаьгенаькъан Мартина

Т а й п - т а й п а р а лоарх'аам бола 15 май-дилг ера Г'алг'айчен тоабо Предгорни кхален т'арча Суворовски станице д'ахьош хиннача боксах йолча яхьашкара. Халк'ашта юк'ьера йийлла турнир яр д'ахьош хиннар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага Г'алг'ай Республикан бокса федерацие зарбан болх лелабераша.

Д'адахаха сало'ача деношка хинна спортивни кхетаче хетаяяр из в'ашаг'ьеллараша, Предгорни кхале хьакхелла ди хилара. Цига дакъа лоацаш хилар 150 спортсмен, уж бар, К'ьилбаседа Кавказа федеральни, Гибухерча федеральни доак'ьош т'ара 10-11, 12-13 шу даьнна спортсменаш. Г'алг'айчен спортсменашта юк'ье дика дакъа лаяцар Т'ахилганаькъан Самира, Иленаькъан Ахьмада, Тирканаькъан Исма'ала, Галай Хьамзата, Боканаькъан Башира, Баркинхой Османа, Мартазанаькъан Расула, Овшанаькъан Иаддал-К'ьаьдара.

Дото моттигаш яьхар Т'оаршхой Ислама, Гаьгенаькъан Берса, Шоанахой Мухьмада, Ц'ьорой Тумара, Битенаькъан Мухьмада, Иоахарганаькъан Дамира, Буражанаькъан Рукьмана, Баркинхой Тумара, - аьлар т'хога баьча хоамо.

Уж кийчбаьраш бар хьехамчаш: Баденаькъан Адам, Чакхенаькъан Ислам, Хамхой К'ьаьдар, Леймой Мухьмад, Дзовранаькъан Мухьмад, Баркинхой Ваха.

Панкратионах йолча халк'ашта юк'ьерча яхьа чаккхе хьакхайкайир

Гаьгенаькъан Мартина

Брестски крепоста т'ема т'ехьарча доак'ьашхочун Барханой Уматгире сийна д'айихьача панкратионах йолча халк'ашта юк'ьерча яхьа чаккхе хьакхайкайир Г'алг'айче.

«Атта йоацача яхьашка шоайла к'ьовсаме баьнна д'ахьош

хиннача латаре дикаг'а йолча команда моттиг яьккхар «Эскар» яхача латархой клубо, цун керте латг тренераш Хазанаькъан Назир, Хулахой Талихан. Котбаьннарашта совг'аташ делар, Кубок яларал совг'а 30 000 сом. Селий мехкарча кагийча наха д'адихьар 20 000 сом, шоллаг'а моттиг яьккхарах, цул совг'а, кхыча шахьарера дикаг'а йола коман-

да лаьрх'а кхы т'а 20 000 сом делар цунна.

«Калой» яхача спортивни клуба викалашта, шоашта керте воккхаг'а вола тренер Исмейланаькъан Мурад Мурад волаш, 10 000 эзар сом делар, кхоолаг'а моттиг яьккхар цар», - аьлар Сердало» газетага Г'алг'ай Республикан спортивни латара федерацие. Белгалду, лаьрх'а дола совг'аташ делар

«Ца' йола Росси» яхача парте моттигерча отделене «Вайнах» яхача Овшанаькъан Хьамзата, «Калой» яхача Исмейланаькъан Мурада, «Эскар» яхача Хазанаькъан Назира болх беча клубашта, г'аьбартой хьехамчан Шогенов Артура «Баксан» яхача спортивни клуба, Мустафаев Ахьмада, Гелисхананькъан Иаддала «WILD DIVISION» яхача тоабанна.

Наьсарен-Шахьара 242 шу дизара хетаяь, ж'акех йола яхь д'айихьар

Б'арахой Муслим

Наьсарен №11 йолча ишколе, ардара бетта 20-ча дийнахьа, 5-чеи 11-чеи классашка деша даг'ача берашта юк'ье ж'акех йола турнир д'айихьар, яхаш, дийцар «Сердало» газетага

шахьара администраце зарбан болх лелабераша.

«Сатем этгача зале кхетаче хала дацар, ловзаш бараш шоаш, царех дог лазараш мишта садуаш ба, малаг'а котваргва ца ховш. Ж'акех лов-

заш хиннарех ц'ьаккха а вацар т'ехьашкавала безам болаш, котало яьккха хьожар х'аравар. Яхьаш йистеьлча, цу юк'ьера кхо саг белгалваьккхар», - йоах хоамо.

«Ж'акех йола яхьаш д'аяьхаро, из хьак'ьале лов-

зар кагирхошта юк'ье дукхаг'а доаржаду, цо иштта таро лу ч'оаг'аг'бараш хьак'ьоастабе, цул совг'а, уж баха йиш йолаш хул лакхаг'арча боарам т'а дахьош йолча яхьашка дак'ьа лаца», - аьлар ишкола кулгалхо-чо Налганаькъан Мадинас.